

Deset pravila za bezbedno tretiranje semena u doradnim centrima

1 Pre bilo kojeg postupka u rukovanju sa sredstvima za zaštitu bilja (SZB) kojima se tretira seme, pažljivo pročitati i razumeti etiketu i uputstvo za upotrebu.

Posedovati važeću verziju **bezbednosnog lista** za svako sredstvo koje se koristi za tretiranje semena. Obavezno poštovati preporuke koje se daju u ovim dokumentima. U slučaju dodatnih pitanja ili nedovoljno jasnih instrukcija, pozvati proizvođača sredstva ili njegovog zastupnika.

2 Čuvati sva sredstva za tretiranje semena u za određenoj prostoriji, zaključanom **skladištu** označenom na odgovarajući način nedostupno ne upućenim osobama, u kojem se ne sme čuvati hrana za ljudе ili životinje, u uslovima koja se preporučuje od proizvođača sredstva za tretiranje semena.

Pri **transportu** ili drugoj manipulaciji sredstvom ili tretiranim semenom voditi računa da ne dođe do oštećenja pakovanja i prosipanja ili prolivanja.

3 Obezbediti **zaštitu radnika** u svim fazama rukovanja sa SZB ili tretiranim semenom. Osnovna **lična zaštitna oprema** (LZO) se sastoji od zaštitnog odela, nitrilnih rukavica, naočara za rad sa hemikalijama, maske za zaštitu od prašine, nekada i sa zaštitom od organskih isparenja. LZO se mora skidati pažljivo nakon korišćenja, očistiti i pravilno odložiti. Zagađenu LZO ukoniti. Obezbediti posebnu prostoriju za presvlačenje, za oblačenje i skidanje LZO na sigurnom mestu bez hemikalija ili prašine. U radu sa sredstvima na bazi piretroida postoji rizik od tzv. **facijalne senzacije**, odnosno osetljivosti kože, pa u ovom slučaju posvetiti posebnu pažnju ličnoj zaštiti.

Nosite štitnike za uši Nosite zaštitnu odeću

Nosite štitnike za lice

Nosite maske za lice

4 Osigurati da je **oprema za tretiranje semena** provedena, kalibrisana i redovno servisirana.

Svi delovi sistema prenosa semena, komora za čuvanje semena, elektični i mehanički delovi moraju se **redovno proveravati**, a eventualno prosuto seme ili sredstvo moraju se odmah prikupiti i ukloniti.

5 Pripremiti **zatvoren proces** sa integrisanim sistemom ventilacije, odnosno izbacivanja vazduha, koji je testiran u skladu sa propisima. Ovo je posebno važno u slučaju prepakovanja semena tretiranog visoko rizičnim sredstvima.

Praćenje izloženosti, odnosno monitoring treba sprovoditi u skladu sa propisima korišćenjem odgovarajuće metodologije monitoringa.

6 Pripremiti sredstvo za tretiranje semena, jedno ili više, kao i dodatne materije, prema preporuci proizvođača.

Uspostaviti **monitoring kvaliteta tretiranja semena**, od vizuelnog do naprednih i osetljivih metoda kontrole količine prašine na semenu. Prekinuti proces tretiranja u slučaju utvrđivanja odstupanja od zadatih i proverenih parametara. Nastaviti nakon otklanjanja grešaka ili propusta.

7 Voditi strogo računa o **čistoći radnog prostora**. Odmah očistiti mesta na kojima je došlo do prosipanja ili prolivanja sredstva ili tretiranog semena i sav otpad odložiti u odgovarajuće kutije ili kante za opasan otpad.

Za uklanjanje prašine ili prosutog semena ne koristi četke ili metle, da se ne bi podizala prašina, već za ovu namenu imati vakum usisivač sa HEPA filterom. Posedovati komplet za prikupljanje izlivene tečnosti, a može da posluži i pesak.

Pažljivo i odgovorno odlagati svaku vrstu otpada, opasnog i neopasnog, u odgovarajuće posude ili kontejnere.

8 Uspostaviti **procedure reagovanja** u vanrednim situacijama sa jasno definisanim zadacima i odgovornostima.

Voditi evidenciju o svim radnim procesima.

Obezbediti pristup tuševima i mestima za ispiranje očiju u **hitnim situacijama**. Ruke i lice oprati sa topлом vodom i sapunom.

Imati **broj telefona** odgovorne osobe za svaki od procesa rada ili za ceo proces, koja se uvek može pozvati. Posedovati i broj telefona najbližeg lekara ili doma zdravlja, kao i službi za hitne intervencije (hitna pomoć, vatrogasci).

9 Pristup mestu gde se obavlja tretiranje, pakovanje ili prepakovanje treba da je ograničen i **jasno označen** da bi se obezbedilo da samo osobije koje je ovlašćeno i obučeno i nosi odgovarajuću LZO može doći do ovih zona.

Koristi znakove koji upućuju na poštovanje određenih procedura ili korišćenje LZO.

10 Obezbediti uvodni **training** i dodatne specifične treninge u odnosu na poslove primene SZB za tretiranje semena ili za prepakovanje već tretiranog semena.

Obavljati redovne i vanredne **obuke** i **provere znanja** i postupaka reagovanja na redovne i vanredne situacije.

